

szabásu munkálatok körül szerzett kiváló érdemeiért 1884-ben *Ő Felsége* legfelsőbb elismerésében részesült s még ugyan ezen évben a közszolgálat terén kifejtett kimagasló tevő-

kenységéért a *Ferenc József*-rend lovagkeresztjével, míg a német császárnak Magyarországon történt időzése alkalmával a porosz korona-rend középkeresztjével tüntettetett ki.

A nagyváradai csendőr továbbképző — és altiszti iskola.

Irta: *Soltész Imre* csendőr főhadnagy.

Miként a hadsereg a technika fejlődésével fegyverét tökéletesíti és a harctéren szerzett tapasztalatai alapján tudását fejleszti, úgy csendőrségi intézményünk is a mai modern kor gonosztevőivel szemben állandóan folytatott harcához, mint katoná csak úgy készülhet elő, ha a katonai szabályokban foglaltakon kívül megszerezte a kriminalisztika mindazon ismereteit, melyek a gonosztevők agyafúrt ravaszságainak leleplezéséhez szükségesek.

Ennek — a mai haladó korban nehéz feladatnak csak szélesebb alapokra fölépített kiképzési rendszer mellett lehet megfelelni, azért a honvédelmi és belügyminiszter urak kölcsönös és bölcs megállapodása alapján létesítették egyelőre próbaképen a nagyváradai csendőr továbbképző és altiszti iskolát, mely az előbb említett ismeretek terjesztésén kívül még a *csendőrök általános műveltségének* fokozását is, feladatául tűzte ki, tekintetbe véve, hogy csendőr legénységünk nagy része kezdetleges ismeretekkel lép a közbiztonság szolgálatába.

Hogy nagyrészen a földmives nép katoná viselt egyéneiből kiválogatott legénységünk az intézménynek közel 30 éves múltjában oly sok babért aratott azt a tényleges katonai szolgálatban beléje oltott kiváló tulajdonságain kívül, főképen a csendőrségnél nyert tudásának és képzettségének köszönheti.

A csendőr legénység eddigi kiképzése a csendőr kerületeknél történt, hol a próba csendőröket tiszt felügyelete mellett altisztek, az altiszt jelölteket pedig egy oktató-főtiszt és négy altiszt képezte ki.

A próba-csendőrök mintegy négy, az altiszt jelöltek pedig mintegy hat hónapig állottak kiképzés alatt.

Az ilyen kiképzésnek azonban az volt a hátránya, hogy a hány kerület, anynyiféleképen történt az oktatás és az oktató alantos tisztén kívül, csupán altisztek tanítottak, kik már képzettségük csekélyebb foka miatt sem voltak alkalmasak arra, hogy a szakismereteken kívül általános ismeretekre is tanítsák a legénységet; továbbá a közbiztonsági szolgálat tulajdonképeni ellátói, a járőrvezetők, egyáltalában nem részesültek külön kiképzésben s így ezek csupán az őrsön szerzett tapasztalataikra voltak utalva.

Ezen eddigi kiképzési rendszer a mai kor követelményeinek meg nem felel s ezen változtat az ujonnan létesült nagyváradai csendőr továbbképző és altiszti iskola, a mely külön szakszerű oktatásban részesíti első sorban a járőrvezetőket, akik megszerezvén az ismereteket és az általános műveltséget, hivatva lesznek a lakosság eddigi rokonszenvét fejleszteni s így a közbiztonsági szolgálat terén az eddiginél is nagyobb eredményeket felmutatni. Egy helyen történvén az oktatás az egyöntetűvé is lesz.

A továbbképző iskola tanárai kizárólag tapasztalt főtisztek lévén, ezek a legmesszebb menő és a legalapabb általános- és szaktudást nyújtják a legénységnek.

A tanfolyam 4 és fél hónapig tart s ezen idő alatt

az általános ismeretekhez szükséges *földrajzon, történelmen, természettan, alkotmánytanon, mértanon, nyelvtanon, számtanon és egészségtanon* kívül még a katonai törvényeket és szabályokat általában, továbbá a büntettekről, vétségekről és a kihágások minden neméről szóló *polgári büntető törvényeket* is tanítják.*)

Strassnoff, Voigt, Kecskeméty, továbbá a pokolgépes és ciancalis merénylők tettei eléggé bizonyítják a nyomozást önállóan vezető járőrvezetők alapos kiképzésének szükségességét, miért is a tanítási segédeszközök közé föl kellett venni a daktiloszkópiát (az ujjlenyomatok ismertetését), a fényképezést, a lábnyom biztosítást, az országban előfordult nevezetesebb bűnesetek nyomozásánál szerzett tapasztalatok leírását, a jeles kriminalisták írott munkáit. A szemléltető oktatást elő fogja mozdítani egy létesítendő büntügyi múzeum, s a járőrvezetők gyors írásbeli feljegyzéseit lehetővé fogja tenni a *gyorsírás* tanítása.

A szellemi foglalkozás mellett frissítőleg és edzőleg hatnak a napenkénti katonai gyakorlatok s a lövésben való képességet fejlesztik az iskolának erre a célra berendezett gyutacslovóterén végzett gyakorlatok.

A jelenlegi próba-év alatt Nagyváradon 120 csendőrt *nemes Várady Ede* alezredes parancsnoksága alatt 7 főtiszt tanár képezett ki.

Az első 4 és $\frac{1}{2}$ hónapig tartott tanfolyam záróvizsgálja február 3-án volt. A vizsgabizottság elnökeként *Ziegler Károly* cs. és kir. vezérőrnagy csendőrségi felügyelő működött közre. Bizottsági tagokként szerepeltek *Otáth Ödön* alezredes, a belügyminisztérium, *Körner Károly* őrnagy a honvédelmi minisztérium csendőrségi osztályának vezetői.

A vizsga várakozáson felüli szép sikerrel végződött s ezáltal a tanfolyam létjogosultsága beigazolást nyert, s az iskola véglegesítésének kezdeményezésére alapul szolgált. A tábornok felügyelő úr szavaival élve az elért szép eredmény mindenestre az iskola parancsnok és a tanári kar érdeme. A parancsnok jóakarattal, nemes szívvvel, de a mellett vasszigorral vezette a tanfolyamot s a csendőr hallgatókba és a tanári karba öntött törekvő-szellemmel sikerült az iskola jövőjét biztosítani. A tanári kar legjobb tudásával és odaadó törekvésével, oldotta meg feladatát.

Az első továbbképző tanfolyam befejeztével ismét újabb 120 főből álló hasonló tanfolyam kezd meg működését; 2–3 ilyen tanfolyam befejezte után pedig egy-egy altiszti iskolát fognak szervezni, melyben a csendőr altisztek magas foku szakképzettséget szereznek, mely képessé teszi majd őket az intézmény hírnevének és tekintélyének növelésére.

A járőrvezetők a tanfolyam elvégzése után, a mint azt felsőbb helyen vették tervbe, kitüntetésképen őrsvezetői az altisztjelöltek pedig őrmesteri címet és rendfokozatot nyernek.

*) Ujból egy gyönyörű példa arra, mily hatalmas népművelő munkásságot fejtenek ki egyenruhás néptanítóink: kitűnő magyar tisztjeink. (A szerk.)

VÁRADY EDE, alezredes,
a nagyváradai csendőr továbbképző — és altisztiiskola
parancsnoka.

A véglegesítés után az iskolát a próba-szolgálatban lévő csendőrök és tisztjelöltek kiképzésének tervbe vett bevonásával szélesebb alapokra fektetik s célja lesz annyi csendőrt, járőrzetöt, altisztet és tisztjelöltet nevelni az intézménynek, a mennyire épen szükség van.

A jelenlegi ideiglenes elhelyezés Nagyvárad város és a m. kir. belügyminiszterium áldozatra készségéből egy járványkórháznak szánt telepen épült s 5 pavillonszerű épületben van elhelyezve.

Hadbíró-hadbiztos.

Folyó évi 2. füzetünk ilyen című közleményében, mint már százszor tettük, ismét igyekeztünk a magyar közönségnek katonai ügyek felől való tájékoztatatlanságát eloszlatni, amikor az újságoknak — amint hangsúlyoztuk: egy ártatlan tévedését helyreigazítottuk s olvasóinkat felhívtuk, hogy az ilyen tévedéseket soha se hagyják szó és helyreigazítás nélkül.

Lapunknak egy igen nagyrabecsült, előkelő barátja e felszólításunkra hivatkozván, helyreigazító jegyzeteket küldött be multkori cikkünkre, melyből idézzük a következő sorokat:*)

„... Örömmel tapasztaljuk azonban, hogy az utolsó években kezdjük egymást mind jobban megérteni, a nagy közönség szívesen és jóakaróan kezd ügyeinkkel foglalkozni és ez a haladás, amelyért nagy hálával vagyunk, nem kis részben éppen „A Hadsereg” üdvös és céltudatos eljárásának a gyümölcse...”

„... A cikkirő kifejejtette az alezredes és tábornok hadbíró közé soroló „ezredes-hadbírói”**) és a IV. rangosztályba soroló „tábornok főhadbírói” rendfokozatokat, a IV. rangosztályba soroló hadbiztossági tisztviselő „csoportfőnök” rendfokozatát pedig vezérőrhadbiztosnak nevezi el.

Igen ajánlatos, hogy az egyes karok szervezésére vonatkozó oktatólagos előadások kútforrásául az illető „Szervi határozmányokat” használjuk fel. Ezeken a nyomokon haladva, a hadbírói tisztikar és a hadbiztossági kar egymástól való megkülönböztetésére vonatkozólag egészen hitelesen állapíthatjuk meg a következőket:

Hadbírók:

a) jellemzés:

(A—2, g. Szervi hat. 1. §.)

A honvéd hadbírói személyzetek képezik:

1) a honvéd hadbírói tisztikar és

2) a honvéd hadbírói gyakoronokok, illetve a hivatásszerű hadbíróvá való kiképzés végett honvéd hadbírói gyakorlatra bocsátott egyének.

b) kiegészítés:

(A—2, g. Szervi hat. 11. §.)

A honvéd hadbírói személyzet tényleges állománya kiegészítettik a fegyveres erő egyik részének kötelékébe sem tartozó s oda többé be sem sorozható végzett joghallgatóknak hadbírói gyakoronokokká való kinevezése és a fegyveres erő valamely részének kötelékébe már amugy is tartozó és végzett joghallgatóknak — hivatásszerű hadbírókká való kiképzés céljából hadbírói gyakorlatra bocsátása által.

Hadbiztosok:

(A—2, r—a. Szervi hat. 1. §.)

A „honvéd hadbiztossági kar” a m. kir. honvédség kötelékében külön állománycsoportot képező honvéd hadbiztossági tisztviselők közül áll

(A—2, r—a. Szervi hat. 5. §.)

A honvéd hadbiztossági kar kiegészítettik, oly csapattiszteknek alhadbiztosokká való kinevezése által, kik a cs. és kir. katonai hadbiztossági tanfolyamot megfelelő eredménnyel végeztek.

(1901. évi 5. R. K.)

A hadbiztossági tanfolyamba való felvétel feltételei: 6 évi tényleges csapattiszti szolgálat, igen jó minőségű, rendezett anyagi viszonyok és sikeres felvételi vizsga. A tanfolyam tartama jelenleg 2 év (jövőre mint a hadiskoláé 3 év).

A honvédelmi kormányzat messze kiható erkölcsi támogatása — és a m. kir. belügyi kormányzat rendkívüli, — kizárólag az ország lakosságának érdekeit szolgáló-áldozatkészsége s *hindi Szabó László* belügyminiszteri tanácsos fenkölt gondolkozása remélhetővé teszi, hogy a mai ideiglenes elhelyezést a közeljövőben impozáns palota fogja felváltani, hogy annak falai között nevelhessék a közbiztonság testben és lélekben egyaránt megbízható fenntartóit.

c) rendfokozatok:

IV.	Rangosztály	tábornok-főhadbíró	csoportfőnök
V.		tábornok-hadbíró	vezérhadbiztos
VI.		ezredes-hadbíró	I. oszt. főhadbiztos
VII.		alezredes-hadbíró	II. oszt. főhadbiztos
VIII.		őrnagy-hadbíró	hadbiztos
IX.		százados-hadbíró	alhadbiztos
X.		főhadnagy-hadbíró	
		hadbíró gyakoronok, illetve a hivatásszerű hadbíróvá való kiképzés végett hadbírói gyakorlatra bocsátott egyének.	

d) alkalmazás:

A tábornok-főhadbíró: a honvédelmi miniszterium X. (igazságügyi) csoportjának és egyúttal a honvéd hadbírói tisztikarnak főnöke.

A honvéd hadbiztossági kar élén a honvédelmi miniszterium gazdasági osztályainak főnöke áll, ki szervezetszerűleg a tábornoki vagy a honvéd hadbiztossági kar IV. rangosztályába tartozik és „a m. kir. honvéd hadbiztossági főnöke” címet viseli.

A tábornok-hadbíró: jelenleg a honvéd főparancsnokság igazságügyi előadója. Az ezredes hadbírók mint: a) a honvédelmi miniszterium 15. a) és 15. b) osztályának vezetője;

A vezérhadbiztosok és az I. osztályú főhadbiztosok mint: a) a honvédelmi miniszterium 6. 7., 8., 9. és költségvetési osztályának vezetője, vagy

b) a honvéd főtörvényszék irodaigazgatója, előadója, ülnöke vagy pótelőadója és

c) valamelyik honvéd kerületi parancsnokság igazságügyi előadója és a kerületi hadbírószág vezetője vannak alkalmazva.

b) valamelyik honvéd kerületi parancsnokság szerves részeként fennálló és hatósági hatáskörrel felruházott „honvéd kerületi hadbiztossági” élén, mint e „honvéd kerület hadbiztossági főnöke” vannak alkalmazva.

A többi hadbírók: a) a honvédelmi miniszterium két igazságügyi osztályában és a honvéd főparancsnokságnál a fogalmazási szakban;

A többi hadbiztossági tisztviselők: a) a honvédelmi miniszterium öt gazdasági osztályában, vagy

b) a kerületi hadbírószágoknál mint honvéd vagy csendőrbírók és

b) a kerületi hadbiztosságoknál nyernek a fogalmazási szakban alkalmazást.

c) a honvéd főtörvényszéknél, mint tanácsjegyzők vagy esetleg mint előadók, ülnökök és pót-előadók nyernek beosztást.

e) öltözet:

Dolmány:

fekete, buzérvörös posztóhajtókával,

sötétzöld, karmazsinvörös bársonyhajtókával.

*) A beküldött cikk többi része — jó szívvél biztosíthatjuk erről beküldőjét — csak a teljesen elfogulatlan ember (nem hadbíró!) írta első cikkünk jóakarátú célzatának teljes félreismeréséből származhatott. (A szerk.)

**) Ezért természetesen csak a szedő hibás! (A szerk.)